

Czas na wnioski! O czym dyskutowaliśmy podczas GDD2020

To była wyjątkowa edycja Gdynia Design Days. Po raz pierwszy festiwal odbył się w całości online. Okazało się, że była to wielka szansa na włączenie się osób z całego świata. W 25 wykładach i 20 warsztatach udział wzięli mieszkańcy wszystkich kontynentów.

Społeczność GDD tworzyli uczestnicy platformy, tylko w tym miejscu codziennie logowało się ich blisko 2000. Każdy wykład online obejrzało kilkaset widzów, biorących aktywny udział poprzez dyskusję w komentarzach.

Gdynia Design Days to festiwal inkluzywny. Część wykładów tłumaczono symultanicznie na polski język migowy. Pierwszy dzień, który odbył się pod hasłem *Uwaga*, tłumaczono także na język angielski. Nasi uczestnicy stanowili reprezentację wszystkich przedziałów wiekowych, co świadczy o uniwersalności poruszanych zagadnień. Były to zarówno osoby przed 18. rokiem życia, jak i po 65.

Dzień 1: Uwaga

Co oznacza tegoroczne hasło festiwalu, *Uwaga*? Właśnie to pytanie zainauguowało otwarcie Gdynia Design Days 2020, czyli Forum GDD. *Uwaga* opisuje otaczającą nas rzeczywistość i wyzwania, z jakimi mierzy się współczesny świat. Żyjemy w czasach kryzysu - nie tylko zdrowotnego oraz ekonomicznego w obliczu panującej od miesięcy pandemii. Takich kryzysów jest znacznie więcej – klimatyczny, ekologiczny, problem z nadprodukcją, rosnącymi podziałami społecznymi, kryzys wartości, więzi społecznych, zaufania do rządów i technologii. To najwyższy czas, aby zacząć działać!

„Jesteśmy festiwalem, który mówi o projektowaniu, ale nie tylko w kontekście formy czy samej funkcji. W ramach GDD projektowanie traktujemy jako narzędzie zmiany. To właśnie dzięki niemu możliwe jest projektowanie innowacyjnych rozwiązań potrzebnych na nowe czasy.” – mówiła tego dnia Ewa Janczukowicz – Cichosz, wicedyrektor PPNT Gdynia, członkini rady programowej.

Dzień 2: Czas na zmiany

Jak dokonywać odpowiedzialnych wyborów? Jak nadkonsumpcja wpływa na ekologię i równowagę światowej ekonomii? Czy katastrofy klimatycznej możemy uniknąć? To

najbardziej rezonujące kwestie podczas drugiego dnia festiwalu. Zaczęliśmy od wykładu Izabeli Bołoz, kuratorki wystawy *Więcej nigdy więcej*, która poruszyła niezwykle aktualny i istotny temat nadkonsumpcji.

„Wyliczono, że jeśli wszyscy mieszkańcy ziemi zaczęliby konsumować dokładnie tak jak mieszkańcy krajów rozwiniętych, potrzebowalibyśmy od 3 do 5 planet, by zaspokoić wszystkie nasze potrzeby” – zauważyła podczas wykładu Izabela Bołoz. Po prelekcji wywiązała się ciekawa dyskusja na temat działań, jakie należy podjąć w celu poprawy sytuacji.

Weekend zakończyliśmy żywą dyskusją na temat ekopoetyki, w której udział wzięli Julia Fiedorczuk i Filip Springer. Jak mówił Filip Springer: „Literatura znalazła się na pierwszej linii frontu w walce z rozpędzoną katastrofą ekologiczną. (...) stwarza nowe pola wyobraźni, eksploatując ją na różne sposoby”.

To właśnie ekopoetyka oraz zmiany, jakie może podjąć każdy z nas w walce z katastrofą klimatyczną stanowiły główną oś rozmowy między prelegentami. Te idee wyraźnie rezonowały we wszystkich uczestnikach, którzy rozmawiali przede wszystkim o krokach, które powinniśmy podjąć, aby żyć bardziej ekologicznie oraz tego, czy takie działania mogą faktycznie powstrzymać katastrofę klimatyczną. Prelegenci zwrócili uwagę na to, że także nasze prywatne wybory w skali mikro mają ogromne znaczenie i to od nich powinniśmy zacząć.

Dzień 3: Dane to emocje

Czy dane łączą się z emocjami? Jak bardzo ludzkie mogą być dane? Czy postęp cyfryzacji oznacza dehumanizację i rozpad więzów społecznych? Podczas trzeciego dnia festiwalu przeciwstawione zostały sobie dwie wizje życia w świecie cyfrowym. Magda Kochanowska oraz Joanna Rutkowska podczas wykładu *Design w erze sztucznej inteligencji i big data* zwróciły uwagę na to, jak technologia może zająć się właśnie z tymi najbardziej ludzkimi sferami życia.

„Projektantów cechuje chęć zgłębiania nowych obszarów projektowych i dlatego połączenie między danymi a projektowaniem jest tak naturalne. Jesteśmy u progu dużej rewolucji” – mówiła podczas wykładu Magda Kochanowska. Wykład był pretekstem do zastanowienia się

nad tym, czy dane faktycznie mogą łączyć się ze sferą emocjonalną. „Dane stwarzają wiele możliwości, ale budzą również wiele leku i obaw. Dyskusja wokół nich jest bardzo spolaryzowana.” – dodała Joanna Rutkowska.

Doskonałym kontrastem był wykład Wiesława Bartkowskiego *Czas dołączyć do Team Human*, który zwrócił uwagę na zagrożenia wiążące się z postępującą cyfryzacją. Śledzenie użytkowników, pozostawianie śladów cyfrowych w internecie, degradacja więzów społecznych. Oto tylko niektóre z nich.

„Technologia stwarza tylko pozór bycia z innymi. Jest taki wymiar bycia człowiekiem, który gdzieś technologii się wymyka. Jeśli za bardzo zawierzamy, że technologia może to rozwiązać, to jest to ogromne niebezpieczeństwo.” – zauważył podczas wykładu Wiesław Bartkowski.

Dzień 4: Czas na jedzenie przyszłości

Jak dystrybuować jedzenie? Co oznacza jeść ekologicznie? Jakie powinny być opakowania przyszłości? Czwartego dnia festiwalu głównym zagadnieniem było jedzenie i wszystko, co się z nim wiąże: uprawa, hodowla, produkcja, sprzedaż oraz konsumpcja i pozbywanie się nadmiaru. Poruszyliśmy też temat wykorzystywania odpadów jako nowych materiałów w odpowiedzi na nadmierną eksploatację zasobów.

Okazuje się, że nadprodukcja żywności to realny problem, który generuje nie tylko zanieczyszczenia na poziomie produkcji, ale też na etapie wyrzucania samego pożywienia. Jednocześnie, wciąż w wielu miejscach na świecie ludzie umierają z głodu. „W tym momencie z powodu głodu cierpi około 800 milionów ludzi na całym świecie. Natomiast pewnym paradoksem jest, że jeszcze większa liczba osób cierpi z powodu nadwagi i otyłości. To nie jest tak, że mamy za mało żywności, żeby wykarmić ludzkość. Okazuje się, że mamy jej być może nawet aż za dużo, tylko, że jest ona w niewłaściwy sposób rozdyskrebowana.” – mówił podczas wykładu *Zrównowazona przyszłość jedzenia* Marcin Tischner. Była to okazja do zastanowienia się, które produkty są najmniej ekologiczne w produkcji oraz, jak zmniejszyć ślad węglowy i wodny naszego pożywienia.

Temat ekologicznej produkcji żywności został też poruszony podczas wykładu *Wyzwania żywnościowe XXI wieku – szanse i zagrożenia*, podczas którego Grzegorz Łapanowski

zauważał: „Coraz głośniejsi naukowcy mówią o tym, że powinien zmienić się system żywnościowy, cały łańcuch od pola do stołu i właściwie jeszcze dalej. Ponad 30% wszystkich emitowanych gazów cieplarnianych ma swoje pochodzenie właśnie w systemie żywnościowym”. Podczas dyskusji zwróciliśmy też uwagę na aspekt zdrowotny żywności, zastanawiając się, jak wybierać produkty zdrowe i jednocześnie produkowane w sposób ekologiczny.

Temat zrównoważonej produkcji żywności i marnowania zasobów doskonale uzupełniał wykład *(Nie)warto*, podczas którego Agnieszka Jacobson-Cielecka oraz Karol Murlak zwrócili uwagę na projekty, które skupiają się na wykorzystaniu materiałów stanowiących efekt uboczny produkcji, jak na przykład popiół, czy zanieczyszczona glina. Poznaliśmy też interesujące próby przetwarzania przedmiotów, które rzadko są recyklowane, jak na przykład gumowe części obuwia.

„Projektanci pracują z toksycznymi, szkodliwymi materiałami i substancjami po to, by przypomnieć nam wszystkim o istnieniu śmierdzącego problemu, ale też po to, by zniwelować negatywny wpływ przemysłu na środowisko. By zneutralizować toksyny, które przepełniają glebę, wodę i powietrze wokół nas” – mówił podczas wykładu Karol Murlak.

Dzień 5: Świat w kryzysie. Czas na odpowiedzialne projektowanie

Jak projektować z myślą o zmniejszeniu ilości odpadów? Odpady, które zalewają ziemię, produkowane są niemalże w każdej dziedzinie życia. Istnieją jednak rozwiązania projektowe, które w nowatorski sposób radzą sobie z tym problemem. To zagadnienie podczas wykładu poruszyli Ewa Bochen oraz Maciej Jelski z Kosmos Project, koncentrując się na analizie poszczególnych materiałów w kontekście ich ekologicznej produkcji, użytkowania oraz powtórnego przetwarzania. „Jednym z najważniejszych zadań XXI wieku jest dematerializacja tego, co ludzkość wytworzyła w XX wieku” – mówił Maciej Jelski. „To jakich materiałów użyjemy w projekcie wieloaspektowo wpłynie na to, jaki ślad pozostawi po sobie produkt. Także nasze świadome decyzje konsumenckie mają niebagatelne znaczenie i mogą znacząco wpływać na to, w jakim świecie będziemy żyć za kilka lat” – dodała podczas wykładu Ewa Bochen.

Jak projektować w sposób zrównoważony, sprzeciwiając się nadkonsumpcji? To zagadnienie podczas inspirującego wykładu poruszała Monika Rosińska. „Design i projektanci współtworzyli lub też przyczynili się do tworzenia kultury nadkonsumpcji” – zauważyła. Teraz wyzwaniem jest promowanie odwrotnej postawy konsumentów i producentów, przy jednoczesnym zachowaniu opłacalności biznesu.

Czy można wykorzystywać materiały uważane za niebezpieczne odpady lub zanieczyszczania? Wykład Pauliny Grabowskiej pokazał nam, że można i istnieje szereg rozwiązań na to, jak wykorzystywać to, co wydaje się produktem ubocznym. „Istnieją rośliny, które są w stanie wydobywać metale i lokować je w swoich tkankach. Na przykład wierzba, która jest domem dla blisko 450 gatunków zwierząt potrafi wydobywać cynk, kadm, ołów, chrom i selen” – mówiła prelegentka.

W nurt odpowiedzialnego projektowania włącza się również projektowanie dobrej śmierci. „Warto porozmawiać o śmierci i umieraniu. Warto, dzięki tej rozmowie zaprojektować lepszą śmierć dla każdego z nas.” – powiedziała Katarzyna Andrzejczyk-Briks podczas wykładu *Porozmawiajmy o dobrej śmierci*. Dotyczy to wielu aspektów – od osvajania myśli o odchodzeniu, po godne umieranie, godny i ekologiczny pochówek oraz wspomnianie bliskich zmarłych.

Dzień 6: Jak mądrze korzystać z zasobów wodnych?

Czy mamy problem z wodą? Okazuje się, że tak. Mówiąc *my* mamy na myśli całą planetę. To, co niedawno jeszcze wydawało się odległym problemem dla przeciętnego mieszkańca Polski, a nawet Europy, dziś staje się rzeczywistością. Mamy do czynienia z pustynnieniem, brakiem wody pitnej, a jednocześnie powodzią. Podczas wykładu Michała Bachowskiego i Agaty Nowak bliżej przyjrzelśmy się wyjątkowym projektom, które są przykładem na to, jak w różnych miejscach na świecie ludzie radzą sobie z problemem z dostępem do wody. „Polska jest państwem, które ma jedno z najmniejszych zasobów wodnych w całej Unii Europejskiej. To wynika przede wszystkim ze zmian klimatycznych, w wyniku których zmagamy się od pewnego czasu z taką długotrwałą, przedłużającą się suszą.” – mówił Michał Bachowski.

Uczestnicy mieli też okazję dowiedzieć się, co wpływa na kurczenie się zasobów wodnych. Jak się okazało, nie jest to jedynie zużycie bieżącej wody, ale też generowany przez każdego

śląd wodny. „Do wyprodukowania każdej rzeczy, każdego produktu potrzebna jest określona ilość wody. Stąd pojawiło się pojęcie śladu wodnego.” – mówiła podczas wykładu Agata Nowak. „Polacy zużywają przeciętnie (...) 150 litrów wody na osobę. Natomiast każdy (...) generuje też ślad wodny w okolicach 3900 litrów.” – dodał Michał Bachowski. Najwyższy ślad wodny to zdecydowanie mięso! „Na przykład ogromny ślad wodny ma mięso, (...) największy on jest w przypadku wołowiny. Żeby wytworzyć kilogram wołowiny potrzeba aż 15 000 litrów wody” – zauważył Kurator. Wegetarianizm, czy też flexitarianizm wydają się pod tym względem o wiele bardziej ekologiczne, ale także w tym przypadku trzeba uważać na niektóre produkty. Doskonałym przykładem jest także awokado do produkcji którego niezbędne jest zużycie 900 litrów wody.

Jedną z dziedzin, która próbuje radzić sobie z nieodpowiednim gospodarowaniem wodą jest architektura. Istnieje szereg rozwiązań architektonicznych, także w Polsce, które mają na celu przywrócenie równowagi w gospodarowaniu wodą, co odnosi się zarówno do gromadzenia i oczyszczania wody, jak i umożliwiania jej swobodnego odpływu. To właśnie stanowiło główny temat wykładu architektów – Anny Grajper i Sebastiana Dobiesza. „Rozwój technologii pozwala architektom tworzyć niecodzienne realizacje architektoniczne oparte na interaktywnych, kinetycznych, parametrycznych, czy biomimetycznych systemach, które mogą tworzyć nie tylko przestrzenie przyjemne dla odbiorców, ale też mogą pomóc we współczesnej walce o poprawę środowiska.” – mówiła podczas wykładu Anna Grajper.

Wspomniana biomimikra stanowiła temat ostatniego tego dnia wykładu *Biomimikra jako szansa dla środowiska*, który poprowadziła Katarzyna Szpicmacher. „Zamiast za każdym razem opracowywać nowe materiały, chcąc uzyskać nową funkcjonalność, powinniśmy dostosowywać i łączyć ze sobą materiały, które już mamy. Czyli zastanowić się nad ich kształtem, strukturą i hierarchią.” – mówiła prelegentka. Okazuje się, że świat przyrody pełen jest rozwiązań, które pozwalają projektować efektywniej i bardziej odpowiedzialnie.

Dzień 7 i 8: Design talks Business Summit

Jak szukać skutecznych rozwiązań biznesowych w sytuacji kryzysowej? Ostatnie dwa dni festiwalu poświęcono łączeniu designu z biznesem w czasie Design talks Business Summit.

Podczas wykładów i warsztatów, prowadzonych przez grono ekspertów z Polski i zagranicy, analizowaliśmy wyzwania współczesnego biznesu, ale też szanse i perspektywy w obliczu pandemii.

Istotnym i szeroko omawianym zagadnieniem była ekologiczna odpowiedzialność firm. W ten nurt doskonale wpisywał się wykład Yannicka Meijersa, który jest przedstawicielem marki Patagonia, produkującej odzież z materiałów z recyklingu i stosującej innowacyjny model biznesowy. Dowiedzieliśmy się, jak kreować markę odpowiedzialną oraz jak odróżnić markę stosującą greenwashing (z ang. ekościema) od tej faktycznie zaangażowanej.

Przewodnik Gdynia Design Days 2020 w wersji online

W tym roku Gdynia Design Days towarzyszy przewodnik w wersji elektronicznej, a więc dostosowanej do obecnej sytuacji. Jest to interaktywne kompendium wiedzy, będące efektem współpracy z 16 kuratorami. Znajdziemy w nim 8 wystaw i 8 globalnych wyzwań odpowiadających na hasło *Uwaga*, a ponadto blisko 150 projektów, dedykowane artykuły, zdjęcia oraz materiały wideo.

Koncepcja internetowego przewodnika doskonale wpisuje się w dyskusję na temat ekologii, która rozbrzmiewała niemalże każdego dnia festiwalu. Forma online pozwala na zrezygnowanie z wielu zanieczyszczeń, wynikających z produkcji drukowanych materiałów. Ponadto przewodnik został tak zaprojektowany, aby zajmować niewiele miejsca i pobierać jak najmniej energii przy jednocześnie wysokiej funkcjonalności.

**Zachęcamy do zapoznania się z przewodnikiem GDD 2020:
www.guide.gdyniadesigndays.eu**